

примара. Реальна дружба ґрунтується на взаємному благу, спільних інтересах, але як тільки інтереси зіштовхуються — дружба руйнується.

Шопенгауер пише: «Різниця в рангах та багатстві дає кожному грати свою роль, проте цій ролі аж ніяк не відповідає внутрішня різниця у щасті та вдоволенні. У кожному сидить все той же бідолаха зі своєю нуждою та гризотою, як і в кожного інші, але за формою, тобто за сутністю, майже у всіх одні й ті ж самі».

"Світ як уявлення" і "світ як воля" – дві сторони розколотого світу, який у цілому може бути описаний як страждання.

А. Шопенгауер доводив, що будь-яке страждання – "позитивне", а задоволеність – "негативна". При цьому він відштовхувався від очевидного психологічного факту: всі потреби і всі бажання ми відчуваємо лише тоді, коли вони незадоволені, а стан незадоволеності – це і є страждання. Навіть задоволене бажання лише тимчасово припиняє страждання. Життя кожного, таким чином, є ланцюгом змінюваних страждань.

Для А. Шопенгауера добро взагалі не існує – добром люди за традицією називають тимчасову відсутність страждань. Люди прагнуть позбавитися страждання, реалізуючи свої прагнення й отримуючи задоволення. Ті, у кого є відповідні засоби (кошти) і можливості або мають обмежене коло бажань, на якийсь час можуть навіть задовольнити їх всі. Але тоді ними оволодіває нудьга, яка спричиняє нове страждання.

Припинити страждання можна лише відмовившись від будь-яких бажань, припинивши існування, перетворившись в ніщо, досягнувши стану "нірвани".

Світ в усіх відношеннях поганий: естетично – він схожий на карикатуру, інтелектуально – на божевільний дім, з морального погляду – на шахрайське кубло, а в цілому – на в'язницю. Такому світові і такій людині краще, за Шопенгауером, було б зовсім не існувати.

Загалом у філософських міркуваннях Шопенгауера досить виразно проглядаються особливості некласичного типу філософствування. Слід визнати, що в його творах людина та реальність її життя постають більш різнобічними й суперечливими, ніж у класичній філософії. Крім того, мова його творів наближена до розмовної, а тому й зрозуміліша для усіх.

ЛІТЕРАТУРА:

1. <https://studopedia.org/8-79742.html>
2. <https://tureligious.com.ua/filosofiya-shopengauera/>
3. Шопенгауер А. Афоризми житейской мудрости. АСТ, 2016 р. – 288с.
4. Шопенгауер А. Мир как воля и представление // Шопенгауер Собрание починений. – Т.1. – 1992.
5. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології : навч. посіб. зі слов. / Н. Хамітов Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – 4-те вид. – Київ: КНТ, 2016. – 393 с.

Шандригось А.

Науковий керівник – доц. Розумович О.А.

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ІММАНУЇЛА КАНТА

У світі є дві складні речі - виховувати і керувати.

І. Кант

У кінці XVIII – першій третині XIX ст. в світі можна було простежити потужний розвиток педагогічної думки, котрий став складовою ідей класичної філософії, пов'язаною із створенням вічних цінностей. Представником цього періоду був І. Кант, який вніс вагомий внесок у розвиток педагогіки. Своєю творчістю філософ доповнює один з яскравих етапів розвитку педагогічної антропології XVIII ст., який був ознаменований насамперед створенням самої педагогічної антропології та подальшим її розвитком. Кантівський етап розвитку педагогічної антропології був пов'язаний з моральним розвитком людини.

В його творчості простежується вплив Просвітництва та романтизму, що знайшло відображення у трактаті «Про педагогіку». У своїй праці І. Кант визначає педагогіку як науку про виховання, яка ділиться на фізичну і практичну. Щодо фізичного виховання, то це розвиток

в людині тваринних задатків. Виховання практичне чи моральне – це таке виховання, яке має мати на меті навчити дитину так, щоб вона могла жити як вільно діюча особа, розвивати моральні задатки.

У моральному вихованні головне розвивати спосіб мислення та вдосконалювати духовні здібності дитини.

Розмірковуючи про виховання, І. Кант завжди має на увазі його кінцеву мету: *"Виховувати - означає виховувати особистість, виховувати істоту, яка вільно діє, може оберігати саму себе і стати членом суспільства, має внутрішню цінність у своїх власних очах"* [1, с. 414].

Філософ найвище значення надає вихованню моральності, в якій виділяє дві сторони: негативну (дисципліна) і позитивну (виховання). Крім цього варто зауважити, що Кант акцентує увагу на поступовості виховання моральності. Він вважає, що у кожному віці повинні бути різні методи чи способи виховання. Наприклад, філософ пише, що: *«Догляд необхідний для немовляти, дисциплінування – дошкільникові, а формування морального обличчя – дітям шкільного віку»* [2, с.2]. І тут важко не погодитись з Кантом, який глибоко проникає в дитячий розвиток і влучно добирає кожному періоду свій метод виховання.

В трактаті простежується наскрізна думка: *«Людина може стати людиною тільки шляхом виховання. Вона - те, що робить з неї виховання. Людина - єдине створіння, яке може бути виховане тільки людьми, точно так само як і вони отримали виховання»* [3, с.204].

Дитина ще з дитинства засвоює моральні цінності, які побутують у її родині. Адже саме сім'я є головною ланкою у вихованні особистості та формуванні світогляду. І. Кант наводить приклад про першу пару людей на Землі. Філософ підштовхує нас до роздумів про те, як би виховували свої дітей люди, які живуть у сучасному світі, чи будуть вони наслідувати те виховання, яке застосовували їхні батьки? Відповідь – так, діти завжди будуть наслідувати своїх батьків. Проте таке виховання має лише гармонійно та цілеспрямовано розвивати природні здібності людини і тим самим сприяти розвитку людського роду.

Отже, філософ доводить, що одне покоління повинне виховувати інше. Якщо порівнювати людину з твариною, як це робить автор, то у тварин є вродженні інстинкти, які допомагають їй адаптуватись у житті, вони потребують догляду лише в плані харчування, зігрівання та захисту. А як щодо людини? У неї немає таких інстинктів, тому логічно, що вона повинна сама виробляти план своєї поведінки та свого буття. Але маленька дитина не в змозі виконати таке складне для неї завдання, тому про це повинні подбати її батьки. Саме тому важливо в кожному віковому періоді вибирати ефективний метод виховання.

Що ж виводить людину з тваринного світу? *«Дисципліна повинна утримувати людину, щоб вона не поводитись необдуманно в небезпеці. Дисципліна - це засіб знищити в людині її дикість, навчання – це позитивна частина виховання»* [1, с.399, 401].

І. Кант вважає, що виховання може бути приватне (сімейне) або громадське. Проте останнє постає лише як засіб передачі знань. А сімейне виховання має полягати у навчанні дитини застосовувати отримані знання на практиці. Тобто ці два русла виховання не виключають один одного, а лише доповнюють надбане.

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що І. Кант в своєму трактаті «Про педагогіку» доводить, що у вихованні криється велика таємниця вдосконалення людської природи. У філософа людина сама відповідальна за формування свого морального обличчя, творець своєї долі і сама відповідає за своє майбутнє. Праця І. Канта цікава тим, що він створив вчення про виховання, в якій акцентує увагу на удосконалення людства і прагне покращити світ. *«Людина повинна виховуватися для добра»*, - такий кінцевий висновок педагогічної антропології Канта [2, 443].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кант І. Собр. соч. : в 8 т. Т. 8.
2. Кант І. О педагогике, С. 445
3. https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/kant/pedag.php
4. Кант І. Собрание сочинений: в 8 т. Т. 2.